

Людмила БАЙДАК,

orcid.org/0000-0002-3801-4606

старший викладач кафедри іноземних мов
Сумського національного аграрного університету
(Суми, Україна) *baili@ukr.net*

Олена КРЕКОТЕНЬ,

orcid.org/0000-0003-4611-1673

старший викладач кафедри іноземних мов
Сумського національного аграрного університету
(Суми, Україна) *zhouravliova66@ukr.net*

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті зроблено спробу проаналізувати використання передових форм і методів, які застосовуються викладачами англійської мови для формування мовленнєвих компетенцій студентів нелінгвістичних закладів вищої освіти. Розглянуто особливості й специфіку інтерактивних технологій навчання. Доведено доцільність їхнього використання в навчальному процесі як таких, що сприяють інтенсифікації та оптимізації навчального процесу.

Кожний етап розвитку методики навчання характеризується використанням певних технологій. До моделей навчання, які застосовуються у вищій школі, відносяться пасивна, активна й інтерактивна. Сучасні вимоги до організації навчального процесу викликали необхідність переходу від пасивних методів викладання дисциплін до активної та інтерактивної моделей навчання, які передбачають активнішу участь студентів у навчальному процесі. Навчання іноземній мові не є виключенням.

Інтерактивні методи навчання поліпшують процес вивчення іноземної мови й допомагають співпрацювати студентам над розв'язанням проблемних питань чи ситуацій. Вони допомагають створювати психологічно комфортні умови навчання іноземної мови, реалізовувати інноваційні підходи до навчання, організують і моделюють такі обставини, завдяки яким кожен студент відчуває свою важливість, обмінюється цікавими ідеями, які виникають під час спілкування. На заняттях із використанням інтерактивних методів студенти мають змогу аналізувати навчальну інформацію та творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу, формувати власну думку, правильно її висловлювати, доводити власну точку зору, аргументувати й дискутувати, моделювати власний соціальний досвід через включення в різні життєві ситуації, розвивати навички творчої та проєктної діяльності, самостійної роботи.

Використання новітніх інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів впливають на освітній процес, створюючи додаткові можливості для розвитку творчого потенціалу студентів, урізноманітнюючи способи роботи з навчальним матеріалом. Завдання викладача в цьому процесі полягає в тому, щоб завдяки використанню різноманітних методів і засобів навчання активізувати пізнавальну діяльність студентів, стимулювати зацікавленість у вивченні іноземної мови.

Ключові слова: інтерактивне навчання, інтерактивний метод, інтерактивні технології, іноземна мова, «ментальна мапа».

Liudmyla BAIDAK,

orcid.org/0000-0002-3801-4606

Senior Lecturer at the Foreign Languages Department
of Sumy National Agrarian University
(Sumy, Ukraine) *baili@ukr.net*

Olena KREKOTEN,

orcid.org/0000-0003-4611-1673

Senior Lecturer at the Foreign Languages Department
of Sumy National Agrarian University
(Sumy, Ukraine) *zhouravliova66i@ukr.net*

INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH TO STUDENTS OF NON-LINGUISTIC HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The purpose of the article is to analyse advanced forms and methods used by English language teachers to form the speech competencies of non-linguistic students. Features and specifics of interactive learning technologies are considered.

The expediency of their use in the educational process as those that contribute to the intensification and optimization of the educational process has been proved.

Each stage of teaching methodology development is characterized by the use of certain technologies. The teaching models used in higher education are passive, active and interactive. Modern requirements for the organization of the educational process have necessitated the transition from passive methods of teaching disciplines to active and interactive models, which provide for more active participation of students in the educational process. Teaching a foreign language is not an exception.

Interactive learning methods enhance the process of learning a foreign language and help students work together to solve problematic tasks or situations. They help to create psychologically comfortable conditions for learning a foreign language, implement innovative approaches to learning, create and model the circumstances when each student feels important, shares interesting ideas that are generated during communication. During interactive classes students have the opportunity to analyse educational information, to form their own opinion, to express it correctly, to prove their own point of view, to argue and discuss, to model their own social experience through inclusion in different life situations, to develop skills of creative and project activity, individual work.

The use of the latest information technologies and Internet resources influence the educational process, creating additional opportunities for developing students' creative potential, diversifying ways of work with educational material. The teacher's task in this process is to activate students' cognitive activity and stimulate interest in learning a foreign language through the use of various methods and teaching aids.

Key words: *interactive learning, interactive method, interactive technologies, foreign language, "Mind Map".*

Постановка проблеми. Важливість англійської мови в сучасному світі важко переоцінити. Глобалізація економіки, інтернаціоналізація всіх сфер життя, міграційні процеси, розширення міжнародних контактів – усі ці фактори сприяють різкому зростанню потреби у володінні англійською мовою. Невпинно збільшується кількість людей, для яких англійська мова – це не лише засіб спілкування під час туристичних поїздок та у всесвітній мережі, але й можливість заявити про себе як про висококваліфікованого спеціаліста в певній галузі, який може вести справи із закордонними партнерами загальною мовою міжнародною мовою. Все це створює серйозні виклики як перед тими, хто прагне опанувати мовою, так і перед тими, хто допомагає ці прагнення реалізувати.

Пошук ефективних методів викладання іноземних мов триває не одне століття, залишаючись актуальним і в наш час. На різних етапах історії домінували свої підходи до навчання мов, які відповідали тогочасним освітнім запитам суспільства. Так, в Європі протягом кількох століть (XVIII–XIX ст.) панував граматики-перекладний метод, в основу якого була покладена граматична система. Процес навчання містив граматичний аналіз тексту, його буквальний переклад і механічне заучування напам'ять. Наприкінці XIX ст. на зміну перекладному методу приходив природний або натуральний метод, в основі якого лежало уявлення про процес опанування дитиною рідною мовою. Іноземна мова засвоювалася шляхом опанування готових зразків, багаторазовим повторенням почутого й побудовою за аналогією з тим, що вивчено напам'ять. На основі натурального виникає прямий метод, прихильники якого намагалися слово іноземної мови асоціювати безпосередньо з поняттям, не використовуючи слово рідної мови. Наприкінці 50-х – початку 60-х років з'явився

аудіолінгвальний метод, концепція якого надавала пріоритет усному мовленню над писемним і передбачала широке використання в навчальному процесі тренувальних вправ для формування мовленнєвих навичок, інтуїтивне сприйняття мовного матеріалу, використання країнознавчої інформації. У 60–70 роках XX століття у Великобританії, коли англійська мова почала набувати статусу мови міжнародного спілкування, виявилось, що популярні на той час граматики-перекладні та аудіолінгвальні методи більше не задовольняли ні педагогів, ні їхніх учнів. Останні потребували не стільки системних знань про мову, як швидкого набуття умінь її використання в повсякденному спілкуванні. Тож класичні методи навчання, які базувалися на вивченні граматичних структур і заучуванні напам'ять діалогів і текстів, поступилися місцем комунікативно орієнтованому підходу у викладанні іноземних мов. Цей метод характеризується максимальним наближенням процесу навчання до процесу реальної комунікації, ретельним відбором тем і ситуацій спілкування, які зображують інтереси й потреби студентів.

Сучасна комунікативна методика пропонує широке запровадження до навчального процесу активних нестандартних методів і форм роботи для кращого свідомого засвоєння матеріалу, а саме – застосування інтерактивних методів навчання.

Аналіз досліджень. Впровадження інтерактивних методів навчання в систему освіти стає досить актуальним, привертаючи увагу багатьох науковців, як вітчизняних, так і закордонних. Проблемам застосування в навчальному процесі методів інтерактивного навчання присвячені роботи О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Кривчикової, Т. Коваль, Н. Кочубей, П. Шевчук та інших.

Автори досліджували можливості інтеграції інтерактивних методів з традиційними, розглядали питання впливу інтерактивного навчання на розвиток творчих здібностей студентів, аналізували роль викладача в організації інтерактивного навчання, розглядали інтерактивне навчання як двосторонній процес, в якому викладач стимулює студентів до активності.

Накопичений вже сьогодні в Україні й за кордоном досвід засвідчує, що інтерактивні технології навчання сприяють інтенсифікації навчального процесу й активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Проте додаткового вивчення та аналізу потребує специфіка використання інтерактивних технологій навчання іноземної мови в нелінгвістичному виші. Оскільки на вивчення іноземних мов відводиться незначний обсяг навчального часу, інтерактивні методи навчання можуть допомогти викладачеві інтенсифікувати навчальний процес в аудиторії, посилюючи при цьому самостійну підготовку студентів до кожного заняття.

Актуальність дослідження визначається тенденцією до зміни традиційних методів навчання на інтерактивні в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій.

Мета статті – проаналізувати використання в навчальному процесі передових форм і методів викладання іноземної мови задля формування мовленнєвих компетенцій студентів; розглянути особливості й специфіку застосування інтерактивних методів у викладанні іноземної мови в нелінгвістичних закладах вищої освіти; довести доцільність використання інтерактивних методів для активізації творчого мислення студентів, реалізації їхніх комунікативних умінь і мовленнєвих навичок.

Предметом дослідження є інтерактивні технології навчання англійської мови.

Об'єктом дослідження є процес навчання англійській мові в нелінгвістичному виші.

Виклад основного матеріалу. Навчання – це не глядацький спорт. Студент не вивчить багато, просто сидячи в аудиторії та слухаючи вчителів, запам'ятовуючи перекомпоновані завдання та видаючи відповіді. Студенти повинні говорити про те, що вони вивчають, писати про це, пов'язувати з попереднім досвідом і застосовувати до повсякденного життя. Вони повинні робити те, що вивчають, частиною себе (Chickering, Gamson, 1987: 3).

У сучасних умовах важливу роль в організації навчального процесу відіграють інтерактивні форми й технології навчання, які розвивають у студентів критичне мислення, збагачують увагу,

вдосконалюють культуру спілкування та соціальну поведінку. Такі методи навчання формують уміння приймати колективні й індивідуальні рішення, створюючи передумови для ефективного вдосконалення навчального процесу в закладах вищої освіти (Оскольська, 2017: 65).

Інтерактивна діяльність базується на активній комунікації учасників навчального процесу. Її суть у тому, що навчальний процес відбувається в умовах постійної активної взаємодії всіх студентів; викладач і студент є рівноправними суб'єктами навчання (Якубов, Ем, 2016: 26).

За твердженням М. Swain, вивчення іноземної мови стає ефективнішим, коли мову використовують інтерактивно. Особливо це стосується її загального розуміння та покращення навичок читання та аудіювання (Swain, 1985).

Тож інтерактивний метод навчання набуває все більшої популярності.

У сучасній методиці розрізняють кілька моделей навчання:

- пасивна, коли студент виступає «об'єктом» навчання (слухає і дивиться);
- активна, коли студент виступає «суб'єктом» навчання (самостійна робота, творчі завдання);
- інтерактивна (як різновид активної), коли студент взаємодіє не лише з викладачем, але й з іншими студентами (Поментун, Пироженко, 2005).

В основі такої класифікації лежить рівень взаємодії учасників навчального процесу. Так, пасивна форма навчання – це такий підхід до викладання, де в центрі процесу знаходиться викладач, який передає студенту знання, зазвичай у формі лекції. Роль студента полягає в тому, щоб отримати знання та засвоїти їх шляхом запам'ятовування. Взаємодія викладача зі студентами відбувається у формі опитування або тестування. Взаємодія між студентами не відбувається. З погляду на якість засвоєння студентом навчального матеріалу пасивна модель є малоефективною. Такий метод передачі інформації не є достатнім для розвитку критичного мислення студентів, а отже не відповідає сучасним запитам.

Активна модель навчання передбачає таку взаємодію викладача й студента, коли останній стає суб'єктом навчальної діяльності, активно взаємодіючи з викладачем. Активні методи навчання передбачають використання такої системи методичних прийомів навчальної діяльності, яка спрямована головним чином не на виклад викладачем готових знань і їхнього відтворення, а на самостійне опанування студентами знаннями в процесі активної пізнавальної діяльності.

Не існує єдиного, загальноприйнятого визначення активного навчання. Використання цього терміну покладається більшим чином на його інтуїтивне розуміння освітянами як терміну, представленого на противагу використанню підходу до навчального процесу, де центральною фігурою є викладач, а студенти – пасивні учасники цього процесу. Вчені *Sivan et al.* визначили три взаємопов'язані фактори активного навчання: базові елементи, навчальні стратегії та навчальні ресурси. Відповідно до цієї класифікації, базовими елементами є пізнавальні види діяльності, які допомагають студентам взаємодіяти й оперувати отриманими знаннями й навичками. Це – чотири мовленнєвих уміння: мовлення, аудіювання, читання та письмо. Наступний фактор – стратегії, які використовують ці базові елементи, як то: проекти, групова робота, імітація, кооперативна робота тощо. Ресурси включають матеріали для читання, аудіо- та відеоресурси, навчальні технології та інше, які викладач застосовує в навчальному процесі. Активне навчання допомагає студентам бути учасниками процесу навчання, під час якого досягаються складні навчальні цілі: аналіз, синтез, оцінка, дослідження (*Sivan et al., 2000*).

Активне навчання – це орієнтований на студента підхід до навчання, що покладає на студента відповідальність за навчання. Для забезпечення активної роботи в аудиторії студенти повинні саморегулюватися та брати активну участь у розв'язанні пізнавально-стимулювальних навчальних завдань. Активне навчання підвищує якість навчання студентів, оскільки студенти навчаються, формуючи знання, а не просто запам'ятовуючи інформацію, яка передається викладачем. Активне навчання як спосіб отримання якісних, тобто «глибоких» знань, стало прийнятною формою навчання та викладання у вищій школі (*Sivan et al., 2000*).

Інтерактивний метод навчання часто розглядають як сучаснішу форму активного методу. Проте, не зважаючи на наявність спільних характеристик, ці методи відрізняються один від одного. Інтерактивна модель навчання, на відміну від активних методів, спрямована на значно ширшу взаємодію студентів один з одним, а не лише з викладачем, на домінування активності студентів у процесі навчання. Функція викладача – скеровувати діяльність студентів у напрямку досягнення поставлених цілей.

На думку С. Суворової, інтерактивне навчання варто розглядати як спосіб пізнання, який відбувається шляхом взаємодії тих, хто навчається. Воно будується на взаємодії учня з навчальним

оточенням, навчальним середовищем; базується на психології людських взаємовідносин і взаємодії. Це навчання, де знання здобуваються в спільній діяльності через діалог, полілог (*Суворова, 2005: 34*).

Аналіз наукової літератури свідчить, що основна мета, яку ставлять викладачі в процесі застосування інтерактивних методів, полягає в тому, щоб сформувати в студентів уміння самовизначатися, контролювати свою навчальну діяльність стосовно поставлених завдань, досягати визначеного результату й обирати найраціональніший шлях пошуку необхідних для цього засобів розумової та організаційної роботи, щоб стати самостійним суб'єктом навчального процесу.

Серед основних методичних принципів інтерактивного підходу до викладання іноземних мов виділяють такі:

- взаємоспілкування іноземною мовою з метою здобуття та продукування автентичної інформації, яка рівнозначно цікава для всіх учасників;

- спільна діяльність, яка характеризується взаємодією трьох об'єктів: того, хто продукує інформацію, того, хто її отримує, та ситуативного контексту;

- зміна традиційної ролі викладача в навчальному процесі, перехід до демократичного стилю спілкування;

- рефлексивність навчання, свідоме й критичне осмислення дій, його мотивів, якості й результатів як викладачем, так і студентом.

Деякі науковці виділяють три інтерактивні форми взаємодії в інформаційно-комунікативному середовищі: міжособистісну (*interpersonal interactivity*), інформаційну (*informational interactivity*) і взаємодію людина – комп'ютер (*human-computer interactivity*) (*Barnes, 2003: 20*).

Міжособистісна інтерактивність передбачає взаємодію між людьми в обох напрямках, упродовж якої отримувач і відправник повідомлень можуть мінятися місцями й, займаючи активну й зацікавлену позицію, здійснювати успішну комунікацію. Інформаційна інтерактивність спрямована на отримання інформації та розміщення відомостей, включає використання Інтернет-ресурсів, пошук інформації за ключовими словами й інші форми взаємодії. Інтерактивність «людина – комп'ютер» – це взаємодія, яка відбувається між користувачем та апаратно-програмним забезпеченням комп'ютера. Наприклад, через такі пристрої та засоби взаємодії, як мишка, клавіатура, графічний інтерфейс та інші (*Barnes, 2003: 21*).

Міжособистісна інтерактивність відбувається за технологією «людина – людина» й включає, наприклад, такі форми й методи навчання, як дискусія, «мозковий штурм», рольові ігри, презентації, кейс-метод та інші. Прикладами інтерактивного навчання із застосуванням комп'ютера є технології за принципом «людина – машина» й «людина – машина – людина». Це використання таких інформаційно-комунікаційних технологій, як, наприклад, інтерактивні дошки, автентичні й навчальні Інтернет-ресурси, подкасти, мікроблоги. У наш час, завдяки розвитку комп'ютерних технологій і можливостям мережі Інтернет, термін «інтерактивне навчання» все частіше застосовується до інформаційних технологій, дистанційного навчання, використання Інтернет-ресурсів і роботи в режимі онлайн. Таким чином, усі студенти мають можливість вступати в інтерактивний діалог один з одним, письмовий або усний, із реальним партнером у режимі реального часу.

Цілями інтерактивного методу навчання є такі: підвищення ефективності навчального процесу; посилення мотивації до вивчення дисципліни; формування комунікативних навичок; розвиток навичок аналізу; розвиток навичок володіння сучасними технічними засобами й технологіями пошуку й обробки інформації; скорочення частки аудиторної роботи й збільшення обсягу самостійної роботи студентів.

Оскільки інтерактивні методи навчання базуються на безпосередньому контакті студентів між собою та викладачем, найдоцільнішим буде їхнє застосування під час проведення нестандартних практичних занять у формі дискусій, ділових і рольових ігор, тренінгів і тому подібне. Інтерактивність на занятті характеризується заміною теоретичних питань на практичні завдання та розв'язання проблемних ситуацій. Перед студентами моделюються конкретні, наближені до реальних ситуації, ставиться конкретне завдання для розв'язання тієї чи іншої проблеми. Таким чином, студенти активно залучаються в процес навчання. Викладач в такому випадку виконує роль помічника. У ході діалогового спілкування студенти навчаються думати, розв'язувати поставлені проблемні питання, приймати рішення та брати участь у дискусіях.

Сучасна педагогіка пропонує значну кількість інтерактивних прийомів і технологій. Серед них можна відзначити ті, які можуть ефективно застосовуватися на заняттях з іноземної мови в закладі вищої освіти, а саме творчі завдання, метод проєктів, CaseStudy, «коло ідей», групова робота, робота в парах, трійках, «броунівський рух»,

складання ментальної мапи. Цей список можна продовжувати, оскільки кожен викладач може запроваджувати свої прийоми й методи. Зупинимося на досвіді використання одного з них, а саме прийому «Ментальна мапа» (Mind Map). Термін був вперше запропонований британським психологом Тоні Бьюзаном. Карта є схемою, на якій наочно демонструються всілякі ідеї, задачі, тези, пов'язані між собою якоюсь проблемою. Карта дозволяє охопити всю ситуацію загалом та одночасно утримувати в голові великий обсяг інформації. Графічно карту можна зобразити у вигляді сонця з променями. Наприклад, під час вивчення теми «Молоко» зі студентами-технологами в центрі розміщуємо слово MILK, а далі у вигляді променів ті факти, які варто згадати при обговоренні (види, склад, поживна цінність, способи перероблення, види молочних продуктів і тому подібне).

Інтерактивні методи з використанням інформаційних технологій стають незамінними й надзвичайно актуальними в умовах дистанційної форми навчання. Практично кожен викладач, який володіє навичками роботи в мережі Інтернет, може знайти або створити курс з навчальними матеріалами, які повністю б відповідали цілям навчання. Існують спеціально розроблені для створення онлайн курсів навчальні електронні платформи, однією з яких є платформа Moodle. Головною перевагою цієї платформи є те, що всі дані, які використовуються при створенні курсу, зберігаються на загальноуніверситетському сервері, що дозволяє легко переміщати, завантажувати, редагувати їх. Завдяки різноманіттю функцій і можливостей ця система є досить популярним віртуальним навчальним простором і використовується багатьма університетами. Вона робить можливим розв'язання проблеми інтеграції різноманітних форм навчальної діяльності в єдиному просторі, де викладач міг би контролювати виконання студентом різних завдань, оцінюючи їх. А головне – окремі студенти, цілі групи й викладач могли б працювати спільно. Система підтримує обмін файлами будь-якого формату як між викладачем і студентом, так і між студентами. Свою ефективність вона довела в умовах пандемії коронавірусу, коли навчальні заклади змушені були перейти на дистанційну форму навчання.

Висновки. Таким чином, інтерактивні методи доцільно використовувати в процесі підготовки майбутніх фахівців, оскільки вони перспективні в навчанні іноземної мови й визначають діалог як провідну форму навчально-пізнавальної інтерактивної взаємодії. Їхнє використання має низку переваг. Заняття із застосуванням прийомів інтер-

активного навчання дозволяють залучати всіх студентів до активної роботи, як результат, слабші студенти набувають впевненості у власних силах, а сильніші допомагають їм засвоїти матеріал. У процесі роботи в студентів формуються комунікативні навички, здатність до співпраці й взаємодії, розвивається критичне мислення, що необхідне для майбутньої професійної діяльності.

Практичні завдання, які побудовані на основі інтерактивних технологій, дають можливість

ефективно опанувати навчальний матеріал. Водночас збільшується активність роботи на занятті, увага, мотивація студентів. Студенти відчувають себе не пасивними слухачами, а активними учасниками, розвивають в собі вміння вислуховувати думки інших, погоджуватись із ними або відстоювати свою думку, самостійно шукати аргументи, пояснювати логічність і послідовність своїх думок англійською мовою, володіючи термінами професійного спрямування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Інформаційні технології і засоби навчання: електронний журнал*. 2011. Т. 26. № 6. С.20–35. URL: <http://www.journal.iita.gov.ua>.
2. Кривчикова Г. Ф. Методика інтерактивного навчання писемного мовлення майбутніх учителів англійської мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 ; Київський національний лінгвістичний ун-т. Київ, 2005.
3. Оскольская И. А. Некоторые аспекты интерактивных методов обучения иностранному языку в вузе. *Педагогические науки*. 2017. № 3 (84). С. 64–71.
4. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2005. 192 с.
5. Суворова Н. Н. Интерактивное обучение: новые подходы. Москва : Вербум, 2005. 42с.
6. Якубов Ф. У., Эм М. Роль интерактивных методов и Интернета в учебном процессе при изучении иностранных языков. *Ученый XXI века*. 2016. № 4–1 (17). С. 26–28.
7. Barnes S. B. Computer-mediated Communication: Human-to-human Communication across the Internet. UK : Pearson, 2003. 347 с.
8. Chickering A., Gamson Z. F. Seven principles for good practice. *AAHE Bulletin*. 1987. Vol.39, P. 3–7. URL: <http://www.lonestar.edu/multimedia/SevenPrinciples.pdf> (дата звернення 09.04.2020).
9. Haack K. UN Studies and the Curriculum as Active Learning Tool. *International Studies Perspectives*. 2008. Vol. 9. P. 395–410.
10. Sivan A., Leung R. W., Woonm C., Kember D. An Implementation of Active Learning and its Effect on the Quality of Student Learning. *Innovations in Education and Training International*. 2000. Vol. 37. Issue 4. P. 381–389. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/135580000750052991>.
11. Swain M. Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development / eds. S. Gass, C. Madden. *Input in second language acquisition*. 1985. P. 235–253.

REFERENCES

1. Koval T. I. Interaktyvni tekhnologii navchannya inozemnykh mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh. [The Interactive Foreign Language Teaching Technologies]. *Information Technologies and Learning Tools*. Electronic Journal, 2011. Nr 6 (26). pp. 20–35. URL: <http://www.journal.iita.gov.ua> [in Ukrainian].
2. Krivchikova G. F. Metodyka interaktyvnogo navchannya pysemnogo movlennia maybutnykh uchyteliv angliyskoyi movy [Interactive English writing teaching techniques]: dys. ... cand. ped. sciences: 13.00.02 / Kyiv National Linguistic University. Kyiv, 2005. [in Ukrainian].
3. Oskolskaya I. A. Nekotorye aspekty interaktyvnykh metodov obucheniya inostrannomu yazyku v vuze. [Some Aspects of Interactive Methods of Foreign Language Teaching in Higher Education Institutions]. *Pedagogical Sciences*. 2017. № 3 (84). pp. 64–71 [in Russian].
4. Pometun O. I., Pirozhenko L. V. Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnologii navchannya. [Modern Lesson. Interactive Teaching Technologies]. Kyiv: A.S.K., 2005. 192 p. [in Ukrainian].
5. Suvorova N. N. Interaktivnoye obuchenie: novye podhody. [Interactive Teaching: New Approaches]. Moscow: Verbum, 2005. 42 p. [in Russian].
6. Yakubov F. U., Em M. Rol interaktyvnykh metodov i Interneta v uchebnom protsesse pri izuchenii inostrannykh yazykov [Role of Interactive Methods and Internet in the Foreign Language Teaching Process]. *Scientist of the XXI century*. 2016. № 4-1 (17). P. 26–28. [in Russian].
7. Barnes S. B. Computer-mediated Communication: Human-to-human Communication across the Internet. UK: Pearson, 2003. 347c.
8. Chickering A., Gamson Z. F. Seven principles for good practice. *AAHE Bulletin*. 1987. Vol. 39. P. 3–7. URL: <http://www.lonestar.edu/multimedia/SevenPrinciples.pdf>.
9. Haack K. UN Studies and the Curriculum as Active Learning Tool. *International Studies Perspectives*. 2008. Vol. 9. P. 395–410.
10. Sivan A., Leung R. W., Woonm C., Kember D. An Implementation of Active Learning and its Effect on the Quality of Student Learning. *Innovations in Education and Training International*. 2000. Vol. 37. Issue 4. P. 381–389. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/135580000750052991>.
11. Swain M. Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development: S. Gass, C. Madden (Eds.), *Input in second language acquisition*. 1985. P. 235–253.